

EU-nämndens yttrande 2025/26:EUN1y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2025

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 19 mars 2026 att ge EU-nämnden och utskotten tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2025/26:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2025. EU-nämnden har beslutat att yttra sig över skrivelsen i frågor som har varit av särskilt intresse i nämndens verksamhet under 2025.

EU-nämndens överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2025 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens verksamhet och utveckling. Den behandlar flera olika politikområden och tar upp beslut och händelser utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. EU-nämnden anser att regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen är ett viktigt underlag för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU.

I bilagorna till skrivelsen redogörs för mål vid EU-domstolen av svenskt intresse, avslutade och pågående överträdelseärenden samt beslut i rådet som Sverige inte har stött.

EU-nämnden vill, i likhet med tidigare år, uttrycka sin uppskattning över skrivelsen, som ger en överskådlig och informativ redogörelse för verksamheten i EU under 2025.

EU-nämndens ställningstagande

Synpunkter av övergripande karaktär

Europeiska unionens arbete har under året präglats av ett instabilt världsläge, den geopolitiska situationen samt utmaningar i relationen med USA. Rysslands krig mot Ukraina, situationen i Mellanöstern samt handelshinder och tullar har varit återkommande frågor på rådets dagordningar och föremål för diskussion i Europeiska rådet samt vid möten i kretsen av stats- och regeringschefer.

Regeringen har samrått med EU-nämnden inför möten i Europeiska rådet där bl. a. Ukraina, Mellanöstern, den kommande fleråriga budgetramen, konkurrenskraft och regelförenkling diskuterats. Regeringen har vid samtliga tillfällen fått stöd för sina ståndpunkter med delvis oliklydande avvikande ståndpunkter från tre partier (S, V, och MP). Under pågående möte i Europeiska rådet den 18–19 december samrådde regeringen med EU-nämnden om ekonomiskt stöd till Ukraina. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt.

Samråd har även ägt rum inför informella möten i kretsen av stats- och regeringschefer där bl.a. EU:s försvarsförmåga och stödet till Ukraina har diskuterats. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt vid båda tillfällena med en avvikande ståndpunkt från ett parti vid ett tillfälle (SD).

Tidpunkten för samråd med EU-nämnden inför möten i Europeiska rådet och inför informella möten i kretsen av stats- och regeringschefer har varierat och samråd har i flera fall ägt rum vid andra tider än gängse praxis.

Europeiska kommissionen har under året presenterat flera s.k. omnibuspaket om regelförenkling, vilka har hanterats inom flera olika rådskonstellationer. Regeringen har samrått med EU-nämnden inför dessa rådsmöten.

EU-nämnden har hanterat ett stort antal skriftliga samråd, bl.a. inför rådsbeslut som antas genom skriftliga förfaranden samt inför godkännande av A-punkter, dvs. beslutspunkter där en överenskommelse redan har nåtts vid förberedande möten och som rådet kan besluta om utan diskussion. Inför rådsbeslut om restriktiva åtgärder (sanktioner) samråder regeringen i regel skriftligen med EU-nämnden. Under det gångna året har regeringen samrått skriftligen med nämnden om restriktiva åtgärder mot Ryssland vid flera tillfällen, bl.a. om fyra nya sanktionspaket. Det fanns ett brett stöd i nämnden för regeringens hållning vid samtliga skriftliga samråd om restriktiva åtgärder mot Ryssland.

Särskilda synpunkter

På allmänna rådet har rättsstatsfrågorna återigen varit återkommande dagordningspunkter. Inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen har det genomförts flera landspecifika dialoger och en horisontell diskussion om kommissionens årliga rapport om rättsstatsprincipen, vilken även detta år omfattar fyra kandidatländer (Albanien, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien). Sammantaget har det funnits stöd för regeringens hållning med en avvikande ståndpunkt från tre partier (S, V och MP) vid en landspecifik diskussion. Nämnden har vidare gett regeringen stöd för dess linje i hanteringen av utvecklingen av unionens värden i Ungern, med en avvikande ståndpunkt från ett parti (S). Förhandlingarna om den fleråriga budgetramen 2028–2034 har inletts och behandlats av nämnden vid flera tillfällen. Vid samtliga tillfällen har nämnden gett regeringen stöd för dess linje, med avvikande ståndpunkter från några partier (S, V och MP). Allmänna rådet har vidare hanterat omnibuspaketen om förenkling av lagstiftningen och den årliga översiktsrapporten om förenkling, genomförande och efterlevnad vid ett par tillfällen. Vid nämndens behandling av frågorna har regeringen fått stöd för sin inriktning, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C och MP). Regeringen fick även stöd för sin ståndpunkt vid nämndens behandling av ändring av förordning om förenkling och förstärkning av mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen.

Inom ramen för allmänna rådet har förberedande diskussioner inför Europeiska rådets möten ägt rum i nämnden vid åtta tillfällen, dels om utkast till rådets kommenterade dagordning, dels om utkast till slutsatser. Nämnden har gett regeringen stöd för dess linje vid samtliga tillfällen, med avvikande ståndpunkter vid olika tillfällen från flera partier (S, SD, V, C och MP). Den återkommande dagordningspunkten om lagstiftningsplaneringen, som omfattar bl.a. kommissionens arbetsprogram och den gemensamma förklaringen, har behandlats av nämnden vid flera tillfällen inför allmänna rådet. Vid dessa tillfällen har regeringen fått stöd för sin hållning, med

avvikande ståndpunkter vid vissa tillfällen från flera partier (S, V, C och MP). Regeringen fick vidare stöd för sin ståndpunkt vid nämndens behandling av slutsatser om EU:s utvidgning.

Inom ramen för rådet för utrikes frågor har Rysslands krig mot Ukraina även under detta år varit ett genomgående tema och regeringen har samrått med nämnden inför diskussioner på rådsmötena. Vid samtliga tillfällen har det funnits bred samsyn och stöd för regeringens hållning. Nämnden har därutöver löpande behandlat situationen i Mellanöstern inför möten i rådet för utrikes frågor. Regeringen har vid samtliga tillfällen fått stöd för sin linje. Fyra partier har vid olika tillfällen anmält avvikande ståndpunkter, vilka delvis varit likalydande (S, V, C och MP).

Inför möten i rådet för utrikes frågor – försvar har EU:s stöd till Ukraina varit en återkommande fråga och regeringen har fått stöd för sin linje. Även försvarsberedskap har behandlats i rådet vid flera tillfällen och vid samråd med nämnden om dessa frågor har regeringen fått stöd för sin linje, med en avvikande ståndpunkt från ett parti (V).

Inför möten i rådet för utrikes frågor – handel har handelsrelationen med USA varit i fokus. Regeringen har samrått med EU-nämnden vid flera tillfällen och fått stöd för sin inriktning med delvis likalydande avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C och MP). Inför ett extrainsatt rådsmöte om de historiskt höga tullar som USA infört fick regeringen stöd för sin inriktning med delvis likalydande avvikande ståndpunkter (S, V och MP).

Inför möten i rådet för ekonomiska och finansiella frågor har även detta år ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands krig mot Ukraina varit ett återkommande tema. Regeringen har även samrått inför antagande av ett stort antal genomförandebeslut inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Regeringen har genomgående fått stöd i nämnden för sin hållning i båda dessa frågor. EU:s finansministrar diskuterade under hösten konkurrenskraft och finansiella aspekter av energipriser. Fyra partier anmälde avvikande ståndpunkter vid samrådet i nämnden (S, V, C och MP). När rådet skulle anta en politisk överenskommelse om förordningen om avskaffande av tröskelvärde för tullbefrielse fick regeringen stöd för sin linje i nämnden. Efter att ordförandeskapet nära inpå rådsmötet presenterat ett kompromissförslag hölls ett kompletterande samråd samma morgon som rådsmötet. Regeringen fick även då stöd för sin ståndpunkt.

Inom ramen för rådet för rättsliga och inrikes frågor har nämnden behandlat olika rättsakter kopplade till migrationsområdet. Regeringen fick stöd för sin linje avseende återvändandeförordningen och förändringar i asylprocedurförordningen gällande tillämpning av begreppet säkra länder men tre partier anmälde vid dessa tillfällen avvikande ståndpunkter (V, C och MP). Det fanns vidare stöd för regeringens linje när rådet skulle anta en allmän inriktning om en EU-gemensam lista över säkra ursprungsländer. Två partier anmälde en gemensam avvikande ståndpunkt (V och MP). Det fanns även stöd för regeringens hållning inför en diskussion om genomförandet av migrations- och asylpakten men två partier anmälde avvikande ståndpunkter (V och MP).

Regeringen fick i oktober stöd för sin linje avseende Frontex framtid med avvikande ståndpunkter från tre partier (SD, V och MP). Kampen mot strafflöshet avseende brott begångna i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina har varit en återkommande fråga och nämnden har gett regeringen stöd för dess hållning. Frågor som rör rättsstatsprincipen har även varit återkommande inom rådet för rättsliga och inrikes frågor. Under året har bl.a. rättsstatsprincipen på det rättsliga området behandlats, liksom rättsstatsprincipen som en grundläggande pelare för demokratin samt slutsatser om kommissionens årliga rapport om tillämpningen av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Regeringens hållning i dessa frågor har vid samråden haft stöd. Vidare har nämnden även detta år fått lägesrapporter om kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet.

Vid samråd inför rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor har nämnden återigen behandlat dels direktivet om praktiktjänstgöring, dels direktivet om likabehandling och gett regeringen stöd för dess hållning i båda fallen. Även detta år har en mängd rådsslutsatser behandlats. Dessa har handlat om främjande av jämställdhet i den AI-drivna digitala tidsåldern, om stöd till äldre så att de kan nå sin fulla potential på arbetsmarknaden och i samhället, om våld mot kvinnor och våld i hemmet, om social inkludering av personer med funktionsnedsättning och slutsatser om den framtida EU-planen för bostäder till överkomlig kostnad. Regeringen fick stöd för sina ståndpunkter i samtliga fall, med avvikande ståndpunkter från några partier (S, V och MP) rörande de två sistnämnda slutsatserna. Inom ramen för planeringsterminen har även detta år ett stort antal frågor hanterats av nämnden vid flera tillfällen, bl.a. sysselsättningsrapporten, den nya handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, den första strategin för fattigdomsbekämpning, samt främjande av social inkludering och sammanhållning genom en konsekvent social- och bostadspolitik. Vid samtliga tillfällen har regeringen fått stöd för sin linje, med en avvikande ståndpunkt från två partier (V och MP) rörande den sistnämnda frågan. Även på sysselsättningsområdet och det sociala området har frågor om regelförenkling behandlats och nämnden har gett stöd för regeringens inriktning, med en avvikande ståndpunkt från två partier (S och V). På området hälsofrågor har nämnden vid några tillfällen behandlat rättsakten om kritiska läkemedel och gett regeringen stöd för dess hållning.

Inför möten i konkurrenskraftsrådet samrådde regeringen med nämnden om flera frågor som syftar till att stärka EU:s konkurrenskraft. Som exempel kan nämnas en ny strategi för den inre marknaden där regeringen fick ett brett stöd för sin inriktning. Regeringen samrådde vidare med nämnden om ett övergripande förenklingspaket och fick stöd för sin inriktning men med avvikande ståndpunkter från flera partier, delvis likalydande (S, V, C och MP). Inom ramen för den kommande fleråriga budgetramen presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av en europeisk konkurrenskraftsfond. Regeringen fick stöd för sin inriktning vid samrådet men två partier lämnade oliklydande avvikande ståndpunkter (V och MP).

Inför möten i rådet för transport-, telekommunikation- och energi har alla tre områdena behandlats av nämnden. På energiområdet har åtgärder som syftar till att minska EU:s beroende av rysk energi och hålla energipriserna nere stått i fokus. Regeringen samrådde med nämnden om färdplanen för att upphöra med import av energi från Ryssland och fick stöd för sin inriktning men med en avvikande ståndpunkt (S, C, V och MP). Regeringen samrådde också med nämnden om handlingsplanen för överkomliga energipriser och fick stöd för sin inriktning med oliklydande avvikande ståndpunkter från två partier (V och MP).

Inför möten i rådet för jordbruk och fiske samrådde regeringen med nämnden om reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitiken. Regeringen fick stöd för sin inriktning med oliklydande avvikande ståndpunkter från två partier (S och MP). Regeringen har även samrått med nämnden om ett förenklingspaket (Omnibus III) för den gemensamma jordbrukspolitiken. Regeringen fick stöd för sin inriktning med en likalydande avvikande ståndpunkt från tre partier (S, V och MP). På fiskeområdet har rådet i sedvanlig ordning diskuterat fastställande av fiskemöjligheter i olika vatten. Regeringen samrådde bl.a. om kommissionens förslag till fiskemöjligheter i Östersjön och fick stöd för sin ståndpunkt med delvis likalydande avvikande ståndpunkter från fyra partier (S, V, C och MP). Regeringen röstade vid rådsmötet nej till kommissionens förslag. Regeringen har också samrått med nämnden om EU:s årliga samråd om fiskemöjligheter med Storbritannien och Norge. Regeringen fick, i likhet med föregående år, stöd för sin inriktning i EU:s samråd med Storbritannien men inte i EU:s samråd med Norge där tre partier lämnade avvikande ståndpunkter (S, V och MP).

Inom ramen för miljørådet har nämnden vid några tillfällen behandlat ändring av den europeiska klimatlagen och gett regeringen stöd för sin position, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C och MP). Inför den 30:e partskonferensen (COP30) för FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC) har nämnden behandlat dels slutsatser inför COP30, dels EU:s framläggande av ett uppdaterat nationellt fastställt bidrag till UNFCCC. Nämnden har vid dessa tillfällen gett regeringen stöd för dess hållning, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C och MP). Vid nämndens behandling av dels slutsatser om den europeiska strategin för vattenresiliens, dels slutsatser om Europas miljö 2030 fick regeringen stöd för sina ståndpunkter, med avvikande ståndpunkter från två partier (V och MP) rörande de förstnämnda slutsatserna och från fyra partier (S, V, C och MP) rörande de sistnämnda slutsatserna. Vid nämndens behandling av diskussionen om miljödimensionen av given för en ren industri fick regeringen stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C och MP). Inför en diskussion på rådet om EU:s bioekonomistategi fick regeringen stöd av nämnden för sin linje, med avvikande ståndpunkter från några partier (S, V och MP).

Stockholm den 29 april 2026

På EU-nämndens vägnar

Erik Ottoson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Erik Ottoson (M), Matilda Ernkrans (S), Martin Kinnunen (SD), Mathias Tegnér (S), Martin Westmont (SD), Ilona Szatmári Waldau (V), Leonid Yurkovskiy (SD), Rebecka Le Moine (MP), Elin Nilsson (L), Markus Kallifatides (S), Charlotte Quensel (SD), Ida Drougge (M), Hans Eklind (KD), Anna Vikström (S), Per-Arne Håkansson (S), Martina Johansson (C) och Fredrik Ahlstedt (M).